శబ్దస్పర్శాదయో వేద్యా ఇత్యాదినా జాగ్రదాద్యవస్థాత్రయే విలక్షణం వేద్యజాతం తతో విభక్తాం తత్సంవిదం చైకరూపామనుభవావష్టంభేన దర్శయిత్వా తస్యాః ఆత్మత్వం పరప్రేమాస్పదత్వేన పరానందరూపత్వం చోక్త్వా శ్రౌతస్య బ్రహ్మణోఽపి తథా విధత్వాత్తయోరైక్యం మహావాక్యైరుపదిశ్యత ఇత్యుక్తం - సంవిద్గతస్యానందస్యాభానే అనాదిరవిద్యైవ ప్రతిబంధకేతి చోక్తం - తామవిద్యామనుభావయితుం తన్మూలభూతాం త్రిగుణాం ప్రకృతిం వ్యుత్పాదయతి చిదానందమయేత్యాదినా

అత్రోక్తా ప్రకృతిర్జడైవ జడప్రకృతిరేవ - నతు బ్రాహ్మీ చిద్రూపా - శుద్ధ్యవిశుద్ధిభ్యాం మాయాత్వావిద్యాత్వయోరుక్తేః - చిదానందమయబ్రహ్మ ప్రతిబింబశ్చ సమష్టి జీవో హిరణ్యగర్భః - తత్సమన్వితత్వం నామ తదాశ్రితత్వం వక్తవ్యం - పరమాత్మన్య సంభవాత్ - తథాచ హిరణ్యగర్భాశ్రిత జడప్రకృతి గత మాయావిద్యాభ్యాం కల్పితయో ర్జీవేశ్వరయో స్తత్రైవ స్వప్నకల్పిత జీవేశ్వరవదవిద్యాకల్పితత్వాదాభాసరూపత్వం మిథ్యాత్వంచ గ్రంథకృతావక్ష్యమాణ ముపపన్నం భవేదితి సంభావ్యం - బ్రహ్మాదయోఽజ్ఞవిదితా నచ నామ సంతీతి వాసిష్ఠవచనాత్ - అయమేవ హ్యావిద్యా ప్రపంచః - తత్ర పంచీకరోతి భగవానిత్యుక్తః పంచీకరణకర్తా భగవాన్ హిరణ్యగర్భ ఏవ - నతు పరమేశ్వరః - అనేనజీవేనాత్మనానుప్రవిశ్య నామరూపే వ్యాకరవాణితాసాం త్రివృతం త్రివృతమేకైకాం కరవాణీత్యాదిశ్రుతౌ పరమాత్మనో జీవవేషేణైవ పంచీకరణకర్తృత్వాభిధానాత్ - పంచీకరణంచ ద్విధా విధాయ చైకైకమిత్యాదినోక్తం జ్ఞానైకసాధ్యం వివర్తరూపమిత్యేవ నిశ్చేయం - నతుక్రియారూపం - అసంభవాదేవ ॥

అన్వయవ్యతిరేకాభ్యాం పంచకోశవివేకతః - స్వాత్మానంతత ఉద్ధృత్య పరంబ్రహ్మ ప్రపద్యతే ॥ 32 ॥ అత్రశ్లోకే - పంచకోశవివే

కతస్సాప్వతో్మద్ధరణం నామ కోశపంచక మిధ్యాత్వనిశ్చయపూర్వకమ విద్యానిద్రాతః ప్రబోధఏవ - తతః పరమకల్యాణ పరమార్ధసత్య వి ద్యాప్రపంచ ప్రవేశోభవతి - నిద్రాతః ప్రబుద్ధస్య జాగ్రత్ప్రపంచప్ర వేశవత్ - నతు నిర్గుణకూటస్థమాత్ర పరిశేషః - వేదాంతవేద్యం బ్ర హ్మాచ నిర్గుణ సగుణో భయరూపం మాయాతీతం నిరుపాధికం సచ్చి దానందైక ఘనం సాధిభూతం సాధిదైవం సాధియజ్ఞంచ పరమార్ధ సత్యమ లౌకికం తత్వజ్ఞ గమ్యంచ - తచ్ఛక్తిశ్చ విమర్శరూపిణీ చిదా నందైక రసా పరమార్ధ సత్యాచ - ఉక్తంహి వాసిష్ఠే - దేశకాల క్రియాలోక రూప చిత్తాత్మ సత్పదం - దేశకాలాది శబ్దార్ధ రహితం నచ శూన్యకం - పదేపదవి దామేవ తస్మిన్ భోధగతిర్భవేత్ - ద్ర ష్టౄణాం శాంతదృశ్యా నామేవాన్యేషాంన రాఘవేతి - ఇతిమాయే వ దుష్పారాచిచ్ఛక్తిః పరిజృంభతే - ఇత్థమాద్యంతరహితా బ్రాహ్మీ శక్తిర నామయేతి శక్తిద్వయ విషయేచ - అత్రపూర్వార్ధే - చిచ్ఛక్తి ర్జీవ చిచ్ఛక్తిర్మాయేవ పరిజృంభతే - ఉత్తరార్ధే బ్రాహ్మీశక్తిస్తు ఆద్యంతరహితా అనామయాచేతి విశేష ఇతితద్వ్యాఖ్యానం ॥

ఏవం ద్వితీయె పంచభూత వివేకే.

స్పష్టశబ్దాదియుక్తేషు భౌతికత్వ మతిస్ఫుటం - అక్షాదావపిత చ్ఛాస్త్ర యుక్తిభ్యా మవధార్యతాం - ౧౨ - అత్రబాహ్యేషు ఘటా దిషు - ఆధ్యాత్మికేష్వక్షాదిషుచ - భౌతికత్వ కథనం సిద్ధాంతవిరుద్ధం - బ్రహ్మసూత్రద్వితీయాధ్యాయ చతుర్థపాదే తథా ప్రాణాఇత్యాదినా తే షా మవిద్యాకార్యత్వ సిద్ధారణ విరోధాత్ - విద్యాప్రపంచే ఏవ తేషాం భౌతికత్వం సత్యత్వాదితి తృతీయపాదే - అంతరావిజ్ఞాన మనసీత్యాది సూత్రే పృధగేవనిర్ధారితం -

ఇదం సర్వం పురాసృష్టే రేకమేవాద్వితీయకం - సదేవాసీన్నా మరూపే నాస్తామిత్యా రుణేర్వచః - ౧౯ - ఇత్యాదినోక్తా సృష్టిర్వి

ద్యా ప్రపంచరూపా - సదేవసోమ్యేద మగ్ర ఆసీత్ - ఆత్మావా ఇద మేక ఏవాగ్ర ఆసీత్ - బ్రహ్మావేదమగ్రఆసీత్ - ఏకమేవాద్వితీయం- సోఽకామయత బహుస్యా మిత్యాద్యాదిమ సృష్టివాక్య ప్రతిపాదిత స్య - అపంచీకృత చిదేక రస విద్యాప్రపంచ విషయత్వాత్ - సృష్టి వాక్యైర్హి పరమాత్మా - నిమీలన దశాయాం సత్తాసామాన్యరూ పం - ఉన్మీలన దశాయా మశేషవిశేషవచ్చ ఛభయతీతిద్విరూపః ప్రతి పాద్యతే - అతస్సవిశేష నిర్విశేషో భయరూపః స్వభావతఇతి - - న త్వత్రమాయా విద్యయో స్సంభవః - సగుణనిర్గుణ స్వరూపం బ్రహ్మ- మాయాతీత గుణాతీతం బ్రహ్మేత్యాదిశ్రుతేః -

అస్పర్శయోగో నామైషదుర్దర్శ స్సర్వ యోగిభి రిత్యాది గౌడ పాదాచార్య వచనాని జడదృశ్య ప్రపంచ సంస్పర్శ విధు రచిదేక రస విద్యాప్రపంచయోగం ప్రతిపాదయంతి - అపిద్వద్యోగిభి ర్దుర్దర్శ ఇతి - నతు నిర్గుణకూటస్థ మాత్ర పరిశేషం.

సతోపినామరూపేద్వే కల్పితే చేత్తదావద - క్కుత్రేతినిరధిష్ఠా నోనభ్రమః క్వచిదిష్యతే - 3౫ - అత్రోద్భావితంచోద్యమ సంగతం - సత్సామాన్యే విశేషాః కల్పితాః- బహుస్యా మిత్యుక్తస్య కల్పకస్య- పరమాత్మన స్సర్వజ్ఞత్వాత్ - కల్పితానాం విశేషాణాం పరమార్థ స త్యత్వాచ్చ - నిరధిష్ఠానోనభ్రమః క్వచిదిష్యత ఇత్యుక్తిరయుక్తా - భ్రమాభావాత్.

తదాస్తిమిత గంభీరం న తేజో నతమ స్తతం - అనాఖ్య మనభివ్య క్తం సత్కించిదవశిష్యతే- ౪౧- అత్ర తదేతి హిరణ్యగర్భ సుషుప్తి కాల ఉచ్యతే - తదాసిం ప్రపూతుర్వి లీనత్వా త్తేజ స్తమోవిలక్షణం శూన్యప్రాయం కించిత్సద్వస్త్వ స్తీత్యనుమీయతే - నతుప్రాథమిక వి ద్యాప్రపంచ సృష్టి ప్రాక్కాలినం - తస్యస్వప్రభత్వాత్.

ని స్తత్వాకార్యగమ్యాస్య శక్తిర్మాయాఽగ్నిశక్తివత్ - నహిశక్తిం

క్వచిత్కశ్చిద్బుధ్యతే కార్యతః పురా - ౪౭ - అత్రోక్తానిస్తత్వా శక్తి ర్జైవ్యేవన పారమేశ్వరీ - తస్యాః పరమార్థ సత్యత్వాత్.

నసద్వస్తు సతశ్శక్తి ర్నహి వహ్నే స్స్వశక్తితా - సద్విలక్షణ తాయాంతు శక్తేః కింతత్వ ముచ్యతాం - ౪౮ - అత్రోద్భావితో వికల్పః కువికల్ప ఏవహి - సతశ్శక్తి రసచ్చన భవతీతి - పరమార్థ ఏవ వకవ్యాసాత్.

నాసదాసీన్నో సదా సీత్తదానీం కింత్వ భూత్తమః - సద్యోగాత్తమసస్సత్వం నస్వతస్తన్నిషేధనాత్ - ౫౦ - అత్రతదానీమితి పూర్వ వత్సమష్టిజీవ సుషుప్తిసమయ ఏవోచ్యతే - కింత్వభూత్తమ ఇత్యుక్తేః నతు ప్రాథమిక విద్యాప్రపంచ సృష్టిప్రాక్కాలః - తత్రపరిశిష్టస్య సచ్చిత్సుఖ ఘనరూపత్వాత్ - తమోరూపత్వాభావాత్.

నకృత్స్న బ్రహ్మవృత్తిస్సా శక్తిః కింత్వేకదేశభాక్ - ఘటశక్తిర్యథాభూమౌ స్నిగ్ధమృద్యేవవర్తతే. ౫౧. పాదోఽస్య సర్వభూతాని త్రిపాదస్య స్వయంప్రభః - ఇత్యేక దేశ వృత్తిత్వం మాయాయావదతి శ్రుతిః - ౫౨ - అత్ర బ్రహ్మణ్యేకదేశ వృత్తిత్వే నోక్తాశక్తిర్మాయైవ నతు పరమార్థ సత్యా పరమాత్మ ప్రకృతిః - నిరవయవే బ్రహ్మణ్యేకదేశోపి ప్రతిబింబరూపో హిరణ్యగర్భః - తత్రతాదృశీ ప్రకృతి స్సంభవతిచ - నతు పరమాత్మని - అనౌచిత్యాదశ్రుతత్వాన్నిషిద్ధత్వాచ్చ - యద్యపిమదీయసూత్రతాత్పర్యదీపికాయాం - అరూపవదేవహితత్ప్రధానత్వాత్ - ద్వాదశావదుభయవిధం బాదరాయణోఽతః - ఇత్యాదిసూత్రార్థకథనావసరే - భాష్యకారాదిప్రక్రియానురోధా త్త్రిపాద్విభూతేర్నిర్గుణత్వం - ఏకపాద్విభూతేస్సగుణత్వంచ మత్వా - మాయాయాః పరమాత్మని కల్పితైకదేశవృత్తిత్వముక్తం - తత్వంతునతథా - కింత్వేకదేశః ప్రతిబింబఏవ - మాయాయా స్తద్వృత్తిత్వమేవచ - బింబభూతే పరమాత్మని తమ ఇవాదిత్యే అసంభవాత్ - కృత్స్నం బ్రహ్మ సగుణనిర్గుణోభయరూపంచేతి నిశ్చయం.

వేదాంతపంచదశీవిమర్శనం

సత్త్వమాశ్రితాశక్తిః కల్పయేత్సతివిక్రియాః । వర్ణాభిత్తిగతా భిత్తౌ చిత్రంనానావిధంయథా॥ ౫౯॥ అత్ర సచ్ఛక్తికల్పితా విక్రియా అపంచీకృతా శ్చిన్మయా స్సమసత్తాకాశ్చ - జలతరంగాదివత్.

ఆద్యోవికారఆకాశ స్సోవకాశస్వభావవాన్ । ఆకాశోస్తీతి సత్త్వమాకాశేప్యనుగచ్ఛతి॥ ౬౦॥ అత్రోక్త ఆకాశ అపంచీకృత శ్చిన్మయః - ఆద్యవికారశ్శక్తేః - అవకాశదానశక్తి శ్చిదాకాశే ప్యస్త్యేవ.

యాశక్తిఃకల్పయేద్వ్యోమ సాసద్వ్యోమ్నోరభిన్నతాం । ఆపాద్యధర్మధర్మిత్వం వ్యత్యయేనావకల్పయేత్॥ ౬౩॥ అత్ర విద్వద్గమ్యే విద్యాప్రపంచే వ్యత్యయేన ధర్మధర్మిత్వకల్పనం నాస్త్యేవ - భ్రాంత్యభావాత్ - అవిద్వద్గమ్యే పంచీకృతేతు సదభిన్నతానభాసతే - సద్వస్తుపరిచయస్యైవాభావాత్ - జడత్వాచ్చ.

అవకాశాత్మకం తచ్చేదసత్తదితిచింత్యతాం - భిన్నం సతోఽసచ్చ నేతి వష్టి చేద్వ్యాహతిస్తవ॥ ౬౯॥ భాతీతిచేద్భాతునామ భూషణం మాయికస్యతత్ - యదసద్భాసమానం తన్మిథ్యాస్వప్నగజాదివత్॥ ౭౦॥ అత్రశ్లోకద్వయోక్త ఆకాశఆవిద్యకః పంచీకృతః.

జ్ఞస్యభాతిసదాత్మ్యామ నిస్తత్వోల్లేఖపూర్వకం - సద్వస్త్వపి విభాత్యస్యనిశ్చిద్రత్వపురస్సరం॥ ౭౪॥ వాసనాయాం ప్రవృద్ధాయాం వియత్సత్యత్వవాదినం - సన్మాత్రాబోధ యుక్తంచ దృష్ట్వా విస్మయతేబుధః॥ ౭౬॥ అత్రశ్లోకద్వయే విద్వద్గమ్యస్యవిద్యా ప్రపంచస్య - విద్యమానో భేదోగశితి ఏవ వ్యాపకేన సంక్షేపతః.

ఏవమాకాశమిథ్యాత్వే సత్సత్యత్వేచవాసితే । న్యాయేనానేన వాయ్వాదే స్సద్వస్తుప్రవివిచ్యతాం॥ ౭౭॥ అత్రాకాశాది ష్వవిద్వదనుభవవిషయస్యపంచీకృతస్య స్థూలస్య జడస్యచాకారస్య మిథ్యాత్వందర్శి

తం. నతు విద్యద్గమ్యస్య సదభిన్నత్వేన సత్యస్య చిన్మయస్యాపంచీకృతస్యేతి వక్తవ్యం - ఏవంసత్యత్వేనోక్తం సచ్చాకాశాది సర్వాత్మకమేవ - ననిర్విశేషమాత్ర మిత్యపి ద్రష్టవ్యం - విద్వద్గమ్యస్యతథాత్వాత్.

సద్వస్తున్యేకదేశ స్థామాయాత త్రైకదేశగం - వియత్తత్రాప్యేక దేశతోవాయుః ప్రకల్పితః॥ ౭౮॥ అత్రోక్తస్సద్వస్త్వేకదేశస్సమష్టిజీవరూప ప్రతిబింబఏవ - నతుబింబరూపః - తస్యనిరవయవత్వాత్ - తద్గతమాయాకార్య స్యాకాశస్యప్రథమవికారత్వం నసంభవతి - అవ్యక్తమహదాది పూర్వకత్వాత్ - ఆత్మనఆకాశ సంభూత ఇత్యుక్తస్యతువిద్యా ప్రపంచ గతస్యసాక్షాత్పరమాత్మ కార్యస్యప్రాథమ్యంభవతీతి ద్రష్టవ్యం.

భూమేర్దశాంశతో న్యూనంబ్రహ్మాండం భూమిమధ్యగం - బ్రహ్మాండమధ్యేతిష్ఠంతి భువనానిచతుర్దశ॥ ౯౭॥ అత్రాండస్యాంత స్థేన్మే లోకా స్సప్తద్వీపాచ మేదినీతి- బ్రహ్మాండాద్బహిర్జలాద్యావరణాన్యేవద శదశాంశత ఉత్తరోత్తర మధికాని సంతీతచ పురాణ సందర్భ విరుద్ధం . భూమేర్దశాంశతో న్యూనంబ్రహ్మాండ మితివర్ణనమితి చింత్యం.

భూతభౌతిక మాయానామ సత్వే౽త్యంతవాసితే - సద్వస్త్వద్వైతమిత్యేషా ధీర్విపర్యేతి నక్వచిత్॥ ౯౮॥ అత్రభూతభౌతికమాయానాం చిత్రప్రతిబింబగతానాం మిథ్యాత్వం ఆద్వితీయస్యసద్వస్తున స్సర్వాత్మకత్వంచ విదుషానిశ్చీయత ఇతి యోజ్యం.

ఏషాబ్రాహ్మీస్థితిః పార్థనైనాం ప్రాప్యవిముహ్యతి॥ ౧౦౪॥ ఇతి భగవతాసర్వాత్మక బ్రహ్మస్థితి రేవ మోహనివారికేత్యుక్తం - ననిర్విశేషమాత్రస్థితిరితిబోధ్యం.

వేదాంతపంచదశీవిమర్శనం

ఏవంపంచకోశ వివేకేతృతీయే.

కాదాచిత్కత్వతో నాత్మాస్యాదానందమయోప్యయం - బింబభూతోయ ఆనందఆత్మాసౌ సర్వదాస్థితేః॥ ౩౦॥ అత్రయఃప్రియమోదాది వృత్తిమానానందమయఃస్స కాదాచిత్క ఇత్యనాత్మాభవత్యేవ- బింబభూతోయ ఆనందఇత్యత్ర ఆనందఆత్మేతి మధ్యకాయత్వేన శ్రుత్యుక్త ఆనందఏవాత్మేతి వక్తవ్యః - నతుబింబభూతఇతి - తస్యప్రత్యగాత్మనః ప్రతిబింబరూపత్వాత్ - బింబరూపంతు - బ్రహ్మపుచ్ఛం ప్రతిష్ఠేత్యుక్తం.

సవేత్తి వేద్యంతత్సర్వం నాన్యస్తస్యాస్తివేదితా - విదితావిదితాభ్యాం తత్పృథక్ బోధస్వరూపకం॥ ౩౧॥ సఆనందరూపః ప్రత్యగాత్మా - అవిద్యయాక్షేత్రజ్ఞో భూత్వావేద్యం సర్వంజడం మిథ్యాభూతంవేత్తి - నాన్యస్తస్యాస్తివేదితా అనాత్మవర్గే - యద్వా - సఏవవిద్యయా తత్సర్వంసర్వాత్మకం వేదాంతవేద్యం బ్రహ్మఆత్మత్వేనవేత్తి - తత్రతస్యనాన్యో వేదితాఽస్తి-అద్వితీయత్వాత్ - యత్ర నాన్యత్పశ్యతినాన్యచ్ఛృణోతీత్యాదిశ్రుతేః.

అతఏవశ్రుతిర్బాధ్యం బాధిత్వాశేషయత్యదః - సఏషనేతి నేత్యాత్మేత్యతద్వ్యావృత్తిరూపతః॥ ౩౨॥ నేతినేతీతిశ్రుతిర్బాధ్యమావిద్యకంకోశ పంచకంసమష్టి రూపంవ్యష్టిరూపంచ అతద్వ్యావృత్తి రూపేణబాధిత్వా తత్సాక్షిణం ప్రత్యగాత్మానం పరమార్థసత్యం పరిశేషయతి - ససర్వాత్మక బ్రహ్మాభిన్నోభవతి - బ్రహ్మవాఇదమగ్ర ఆసీత్తదాత్మానమేవావేదహం బ్రహ్మాస్మీతి తస్మాత్తత్సర్వమభవదితిశ్రుతేః.

ఇదంరూపంతు యద్వావత్త్యక్తుం శక్యతేఽఖిలం - అశక్యోహ్యనిదం రూపస్స ఆత్మాబాధవర్జితః॥ ౩౩॥ అత్రపూర్వశ్లోకోక్తఏవార్థః ప్రపంచితః.

వేదాంతపంచదశీవిమర్శనం.

నవ్యాపిత్వాద్దేశతోంతో నిత్యత్వాన్నాపికాలతః - నవస్తుతో
పిసార్వాత్మ్యాదానంత్యం బ్రహ్మణిత్రిధా॥ ౩౫॥ అత్రబ్రహ్మణ స్సార్వా
త్మ్యం గ్రంథకృతా దర్శితంఖలు - అతోనిర్విశేష మేవబ్రహ్మేతి నపు
నః ప్రత్యవస్థాతవ్యం - సవిశేషనిర్విశేషోభయరూపత్వ స్యైవసార్వా
త్మ్యశబ్దార్థత్వాత్ - సర్వాత్మకంచతత్ స్థానమితివాశిష్ఠ వచనాత్ -
యథోక్తమానంత్యంబింబప్రతిబింబయోః ప్రత్యక్పరాత్మనోరుభయో
రప్యస్తీత్యంగీకర్తవ్యం - బ్రహ్మసూత్రద్వితీయాధ్యాయ తృతీయపాదే
నాత్మాఽశ్రుతేర్నిత్యత్వాచ్చతాభ్యః - జ్ఞోతఏవేత్యాద్యధికరణద్వయే
ప్రత్యగాత్మనోపి విభుత్వస్వప్రకాశత్వనిత్యత్వాదీనాంనిర్ణీతత్వాత్ -
అంశోనానావ్యప దేశాదిత్యాద్యధికరణె ప్రత్యగాత్మనః పరమాత్మప్రతి
బింబరూపత్వ స్యాపినిర్ణయాత్ - తదపలప్య గ్రంథకారాదిభిర్జీవ
పరమాత్మనో రేకత్వవర్ణనం పరమాత్మన్యే వావిద్యేతికథనంచసి
ద్ధాంత విరుద్ధమిత్యవధేయం.

దేశకాలాన్యవస్తూనాం కల్పితత్వాచ్చమాయయా - నదేశాది
కృతోంతోఽస్తి బ్రహ్మానంత్యం స్ఫుటం తతః॥ ౩౬॥ అవిద్యాప్రపంచే
మాయాకల్పితానాం దేశకాలాదీనాం మిథ్యాభూతత్వాత్తైర్న బ్రహ్మ
ణఅనంత్యంభజ్యతె - విద్యాప్రపంచేతు బ్రహ్మణావిశేషాణాం బుద్ధిపూ
ర్వకల్పితత్వేన పరమార్థ సత్యత్వేపిచిదానందైక రసత్వేనానం
త్యభాధకత్వమితి - పరమాత్మగతా మాయాచిన్మయీ విమర్శరూపి
ణీ పరమార్థ సత్యేతిచబోధ్యం.

సత్యంజ్ఞానమనంతం యద్బ్రహ్మతద్వస్తుతస్యతత్ । ఈశ్వరత్వం
చ జీవత్వం ఉపాధిద్వయకల్పితం॥ ౩౭॥ అత్ర సత్యజ్ఞానాదిలక్షణం బ్ర
హ్మ సవిశేష నిర్విశేషోభయరూపం - తద్వేద ఉత్తరత్ర - సోశ్నుతే
సర్వాన్కామాన్ సహేతి యుగపత్సర్వకామావాప్తి ఫలకథనాత్ -
తత్ర రూపద్వయమపి నిరుపాధికం - స్వతస్సిద్ధంచ - యస్సర్వజ్ఞ స్స
ర్వవిదిత్యాది శ్రుత్యంతరాత్సర్వజ్ఞత్వాది నిరతిశయైశ్వర్యయుతంచ

నతు మాయోపాధికృతం - కింతు జీవావిద్యాకల్పితే అవిద్యాప్రపంచే జీవేశౌమాయావిద్యాభ్యా ముపాధిభ్యాం కల్పితౌ - జీవేశావాభాసేన కరోతి - మాయాచా విద్యాచ స్వయమేభవతీతిశ్రుతేః.

శక్తిరస్త్యైశ్వరీ కా చిత్సర్వవస్తునియామికా - ఆనందమయ మారభ్యగూఢా సర్వేషువస్తుషు॥ ౩౭॥ చిచ్ఛాయా వేశ తశ్శక్తి శ్చేత నేవ విభాతిసా - తచ్ఛక్త్యుపాధి సంయోగాద్బ్రహ్మై వేశ్వరతాంవ్ర జేత్॥ ౩౮॥ అత్రచిచ్ఛాయా వేశతశ్శక్తి శ్చేతనేవవిభాతి త్యుక్త్యాజడ శక్తిరియమితిస్ఫుటమేవహి - ఆనందమయాది సర్వమిథ్యావస్తునియా మికేత్యుక్త్యాచేయంబ్రైవ్యేన భవతినపారమేశ్వరీ - తస్యాః విద్యాప్ర పంచావిభాజ్యవతిరో భావాదిసాధకత్వమేవేతి - అంగోనూలశ్లోకగతో బ్రహ్మశబ్దః కార్యబ్రహ్మపరః.

ఏవంద్వైతవివేకే చతుర్థే.

ఈశ్వరేణాపిజీవేన సృష్టంద్వైతం వివిచ్యతే. వివేకేసతిజీవేన హేయోబంధస్స్ఫుటీ భవేత్॥ ౧॥ ఇత్యుపక్రమ్య.

మాయాంతుప్రకృతిం విద్యాన్మాయిసంతుమహేశ్వరం సమా యాసృజతీత్యా హుశ్శ్వేతాశ్వత రశాఖినః॥ ౩॥ ఇత్యుదాహృతం. అత్రోక్తాంమాయాం పారమేశ్వరీమేవ ప్రకృతింపరమార్థ సత్యాంచి న్మయీం విమర్శశక్తిం విద్యాత్ - నతుశాంకరీమివ మిథ్యాభూతాం విద్యాదితి శ్రుతివ్యుత్పాదయతిహి - యోగమాయాహిసా - తత్స్య ష్టస్యవిద్యా ప్రపంచస్యాపి సత్యత్వాత్.

ఆత్మావాఇదమగ్రేభూత్॥ ౩॥ బహుస్యాంప్రజాయేయేతి॥ ౪॥ ఇద మగ్రేసదేవాసీత్॥ ౬॥ తస్మాద్వాఏతస్మాదాత్మనః॥ ౭॥ ఇతిశ్లోకపంచ కోక్తా సృష్టిర్విద్యాప్రపంచవిషయా అపంచీకృతచిదే కరసరూప త్వాత్ - తత్రమాయాఽవిద్యాదికం నశ్రుతంహి - కింత్వేకమాత్రం శ్రుతం - ప్రత్యుత ఆనందాద్ధ్యేవఖల్విమానిభూతాని జాయంత

ఇత్యాదినా నిరుపాధికాత్మైవలా దేవానందాఖ్యాయంత ఇత్యుక్తమేవ కారపురస్సరం.

జగదవ్యాకృతం పూర్వమాసీద్వ్యాక్రియతాధునా - దృశ్యాభ్యాం నామరూపాభ్యాం విరాడాదిషు తేస్ఫుటు॥ ౮॥ విరాణ్మనునరో గావః ఖరాశ్వాజావయస్తథా పిపీలికావధిద్వంద్వమితివాజసనేయినః॥ ౯॥ అత్రశ్లోకద్వయోః సృష్టిరవిద్యాప్రపంచవిషయా. స్థూలసూక్ష్మశరీర సంఘాతరూపత్వాత్ తద్ధేదంతర్హ్యవ్యాకృత మాసీత్తన్నామరూపాభ్యామేవ వ్యాక్రియతేత్యాది బృహదారణ్యక శ్రుతౌ - సమష్టిజీవస్యా విద్యావశాద్విస్మయో విద్యాప్రపంచే అవ్యాకృతే సతి - తత్రనామరూపాభ్యామా విద్యకాభ్యాం స్థూలసూక్ష్మ శ్చప్రపంచోవ్యాక్రియతే - స్వయమేవ జల వదభివ్యక్తమాసీదిత్యుక్తం - ఆత్మావా ఇదమేకఏవాగ్ర ఆసీదిత్యాద్యాదిమ సృష్టిప్రతిపాదక నాత్మైక్యసహాపతస్య నామరూప వ్యాకరణవ్యాక సృపతనం గ్రంథకృతః ప్రపంచైక్య భ్రమాదిత్యవధేయం.

మాహేశ్వరీతుమా యా యా తస్యా నిర్మాణశక్తివత్ - విద్యశక్తే మోహశక్తిశ్చితం జీవం మోహయత్యసౌ ॥౧౨॥ అత్రమాహేశ్వరీ మాయాజీవం మోహయతీత్యుక్తిరయుక్తా - పూర్వోక్తరీత్యా మోహకరీశక్తిరస్యైవపక్షే వీమ్మృషాభూతా - నమోహయతి భూతానికశ్చి దేవకదాచనేతివాసిష్టవచనాత్ - యదిపారమేశ్వరీ శక్తిర్మోహయే త్తన్నివారణా సంభవాదనిర్మోక్ష ఏవస్యాదితి.

సప్తాన్న బ్రాహ్మణేద్వైతం పిసృష్టిం ప్రపంచితం - అన్నానిస ప్తజ్ఞానేన కర్మణాజనయత్పితా ॥౧౪॥ అత్ర । జాగ్రదాదిపిమోక్షాంతస్సంసారో జీవకల్పిత ఇత్యుక్తస్యజాగ్రత్స్వప్నాద్యావిద్యకద్వైతస్యోదాహరణముచితం । నతుసప్తాన్న బ్రాహ్మణోక్తశాస్త్రీయద్వైతోదాహరణం తస్యఅహేయత్వాత్.

వేదాంతపంచదశీవిమర్శనం.

ఈశకార్యంజీవ భోగ్యంజగద్వా భ్యాంసమన్వితం । పిత్రుజన్యా భర్తృభోగ్యాయథాయోషి త్తథేష్యతాం ॥౧౮॥ అత్రావిద్యాప్రపం చేసమష్టిజీవ కార్య త్వంవ్యష్టిజీవ భోగ్యత్వంచభవతి । నతుసాక్షాదీశ్వ రకార్యత్వం.

మాయావృత్త్యాత్మకోహీశసంకల్ప స్సాధనంజనౌ । మనోవృ త్త్యాత్మకో జీవసంకల్పో భోగసాధనం ॥౧౯॥ అత్రసంకల్పో మాయా వృత్త్యాత్మకఇత్యుక్త్యానాయం పరమేశ్వరఇతివ్యక్తీకృతం । కింత్వన్యఏ వేశ్వరాంశభూతః.

మైవంమాంసమ యీయోషిత్కాచిదన్యామనోమయీ ॥ మాంసమ య్యాఅభేదేపిభిద్యతేహిమనోమయీ ॥౨౫॥ అత్రమాంసమయీ స మష్టిజీవావిద్యాసృష్టా । నేశసృష్టా। ఈశ్వరస్యతత్సంకల్పానాంతత్సృష్ట ప్రపంచస్యచసచ్చిత్సుఖ ఘనరూపత్వాత్ । సత్యకామస్సత్య సంక ల్పఇత్యాదిశ్రుతేః.

అనివృత్తేపీశసృష్టేద్వైతే తస్యమృషాత్మతాం । బుద్ధ్వాబ్రహ్మ ద్వయంబోద్ధుంశక్యం వస్త్వైక్యవాదినః-౪౮। అత్రద్వైతమృషాత్వో క్త్యాతత్సృష్టాపరమేశ్వరోనేతివక్తవ్యం । తస్యసత్యకామత్వాదేవ.

అబాధకం సాధకంచ ద్వైతమీశ్వరనిర్మితం । అపనేతు మశ క్యంచేత్యాస్తాంతద్ద్విష్యతేకుతః॥ ౪౨॥ అత్రాబాధకం సాధకం అప నేతు మశక్యంచ ద్వైతం చిదేకరస విద్యాప్రపంచరూపమేవ భవతి - నిత్యత్వా త్సుఖరూపత్వాచ్చ - జడదృశ్య దుఃఖాదిరూపం సమష్టి జీవ కల్పితమేవ దృశ్య మీశసృష్ట మిత్యుక్త్వా అపనేతు మశక్యమిత్యాది కథనం తత్సత్యత్వ భ్రాంత్యైవఖలుభవేత్.

జీవద్వైతంతు శాస్త్రీయ మశాస్త్రీయ మితిద్విధా । ఉపాదదీ త శాస్త్రీయ మాతత్వస్యావబోధవాత్ ॥ ౪౩॥ అత్ర శాస్త్రీయ ద్వై

తస్యోపాదేయత్వం యదుక్తం తత్పుష్టూక్తం - యజ్ఞోదానంతపశ్చైవ నత్యాజ్యం కార్యమేవతత్ - పావనానిమనీషిణా మితి భగవద్వచనాత్ - కింతు తస్య తత్వబోధావధికరణమయుక్తం - యావజ్జీవశ్రుతి విరోధాత్ - కుర్వన్నేవేహ కర్మాణీత్యాదినా తత్వజ్ఞస్యాపి కర్మావశ్యకత్వవిధాన విరోధాచ్చ.

అశాస్త్రీయమపి ద్వైతం తీవ్రంమందమితిద్విధా । కామక్రోధాదికంతీవ్రం మనోరాజ్యంతథేతరత్ ॥౪౯॥ ఉభయంతత్వబోధాత్ప్రాక్ నివార్యంబోధసిద్ధయే । శమస్సమాహితత్వంచ సాధనేషు శ్రుతంతతః॥౫౦॥ బోధాదూర్ధ్వంచతద్ధేయం జీవన్ముక్తిప్రసిద్ధయే । కామాదిక్లేశబంధేన యుక్తస్యనహిముక్తతా॥ ౫౧॥ అత్ర శ్లోకత్రయే అశాస్త్రీయ ద్వైతస్య యథా తత్వజ్ఞానాత్పూర్వ మూర్ధ్వంచ హేయత్వ ముక్తం తథా శాస్త్రీయ ద్వైతస్యోపాదేయత్వ మేవస్యా దితిబోధ్యం.

దృశ్యం నాస్తీతిబోధేన మనసోదృశ్యమార్జనం । సంపన్నంచేత్తదుత్పన్నా పరానిర్వాణనిర్వృతిః॥ ౫౨॥ అత్ర దృశ్యం సమష్టిజీవకల్పితం - రజ్జుసర్పవన్మిథ్యాత్వా త్తన్నాస్తీతిబోధేన మనసో దృశ్యమార్జనంనామ వ్యష్టిజీవమనసః - దృశ్యస్య హేయోపాదేయరూపస్య రాగద్వేషాదిజనకస్య మార్జనం ప్రతిబింబాగ్రహణం సంపన్నంచేన్నిర్వాణ నివృత్తిస్స్వస్థతా జీవన్ముక్తిస్సిధ్యతీతి బోధ్యం.

జీవన్ముక్తేఃపరాకాష్ఠా జీవద్వైతవివర్జనాత్ - లభ్యతేఽసావతోత్రేద మీశద్వైతాద్వివేచితం॥ ౫౩॥ అత్ర జీవద్వైతవర్జనాత్ - అశాస్త్రీయ సమష్టివ్యష్టిజీవద్వైత వివర్జనాత్ - జీవన్ముక్తి పరాకాష్టాలభ్యతే - నతు శాస్త్రీయ ద్వైతవివర్జనాత్ - తద్వివర్జనే లోకద్వయభ్రష్టఏవ భవేదితి - అతోత్రేద మీశద్వైతాత్ పరమార్థసత్వా ద్విద్యాప్రపంచా ద్వివేచిత మిత్యర్థో వర్ణ్యః - అన్యథా గ్రంథకృదుక్తప్రకారేణ మాం సమయమోషిదాది ద్వైతస్యేశ సృష్ట

త్వే తస్యాశ్బాధకత్వే సాధకత్వే అపనేతు మశక్యత్వేచ సత్యత్వాప
త్త్యా పూర్వోదాహృతస్య దృశ్యం నాస్తీతి బోధేనేత్యాది మంత్రస్య
వైయర్థ్యప్రసంగః - యద్యపి గ్రంథకృతా విద్యాప్రపంచో నసమ్య
గ్వ్యుత్పాదితః - తథా ప్యవశేన-ఆత్మనా ఇద మగ్రే భూదిత్యాది శ్లో
కపంచకే లేశతో దర్శయిత్వా అవిద్యాప్రపంచ స్తతో వివేచిత ఇతి
మత్వా సంతోష్టవ్యం.

ఏవం చిత్రదీపేవ ష్టే.

యథాచిత్రపటేదృష్ట మవస్థానాంచతుష్టయం। పరమాత్మని వి
జ్ఞేయం తథాఽవస్థా చతుష్టయం॥ ౧॥ యథాధౌతో ఘట్టితశ్చ లాంఛి
తో రంజితఃపటః। చిదంతర్యామిసూత్రాత్మా విరాడాత్మాతథేర్యతే॥ ౨॥
అత్ర శ్లోకద్వయే పరమాత్మప్రతిబింబరూప సముష్టిజీవస్వరూపే ఏక
పాద్రూపే - మాయాఽవిద్యాభ్యాం కల్పిత మవస్థాచతుష్టయం వ్యా
వహారికం చిత్రపటదృష్టాంతేన దర్శితమితి ద్రష్టవ్యం-నతు త్రిపాద్విభూతి
రూపే విశ్వరూపే - తత్ర మాయావిద్యయో రసంభవాత్ - సచ్చిదా
నందఘనత్వాచ్చ - అతోఽత్ర పరమాత్మపదస్య కార్యబ్రహ్మపరత్వం
వక్తవ్యం.

స్వతశ్చిదంతర్యామీతు మాయావీసూక్ష్మసృష్టితః। సూత్రా
త్మా స్థూలసృష్ట్యైవ విరాడిత్యుచ్యతేఽపరః॥ ౩॥ స్వతశ్చిత్ చిత్ప్రతిబిం
బః - అమృతాక్షరగ్ం హర ఇతి శ్రుతౌ కూటస్థోఽక్షర ఉచ్యత ఇతి
స్మృతౌచ దర్శితః - తస్య మాయయా అంతర్యామితా సూత్రాత్మతా
చ భవతి అవిద్యయా విరాడ్భవశ్చ జీవోన కశ్చిదేవాతో విరా
డాత్మాదికో నఘటితవాసిష్ఠవచనాత్। జీవస్థూలాద్యది ప్రసక్తేశ్చ.

బ్రహ్మాద్యాస్తంబపర్యంతాః ప్రాణినోఽత్రజడాఅపి। ఉత్తమాధ
మభావేనవర్తంతేపటచిత్రవత్॥ ౪॥ అత్ర ప్రాణినో జడా అపీత్యుక్త్యా
స్థూలసూక్ష్మకారణశరీరరూపా అవస్థాత్రయగోచరా ద్రష్టవ్యాః.

చిత్రార్పితమనుష్యాణాం వస్త్రాభాసాః పృథక్ పృథక్ । చిత్రాధారేణ వస్త్రేణ సదృశా ఇవ కల్పితాః॥ ౬॥ పృథక్పృథక్చిదాభాసాశ్చైతన్యాధ్యస్తదేహినాం । కల్ప్యంతే జీవనామానో బహుధా సంసరంత్యమీ॥ ౭॥ అత్ర చిద్రూపేషు ప్రత్యగాత్మసు జీవనామానశ్చిత్రరూపాః కల్పితా అవిద్యయా - అతో మిథ్యాభూతాః.

సంసారః పరమార్థోయం సంలగ్నస్స్వాత్మవస్తుని - ఇతి భ్రాంతిరవిద్యాస్యాద్విద్యయైషా నివర్తతే॥ ౧౦॥ అత్ర విద్యావిద్యే చిత్తగతే ఏవ - న ప్రత్యగాత్మగతే శుద్ధ్యశుద్ధిరూపత్వాత్.

సదా విచారయేత్తస్మాజ్జగజ్జీవపరాత్మనః । జీవభావ జగద్భావ బాధే స్వాత్మైవ శిష్యతే॥ ౧౩॥ విచారమాత్రేణ జీవభావః కోశపంచకరూపః - జగద్భావో విరాడ్రూపో బాహ్యః - తదుభయమావిద్యకత్వాద్బాధితం భవతీతి ప్రత్యగాత్మైవ శిష్యత ఇతి చ ద్రష్టవ్యం.

పరమాత్మావశేషో హి తత్సత్యత్వవినిశ్చయః - న జగద్విస్మృతిర్నోచేజ్జీవన్ముక్తిర్న సంభవేత్॥ ౧౪॥ అత్ర పరమాత్మశబ్దేన ప్రత్యగాత్మైవ బోధ్యః - తస్యైవ హి జీవన్ముక్తిర్దేహపాతాత్పూర్వమూర్ధ్వం చ తత్త్వజ్ఞానవశాత్.

తత్సాక్షాత్కారసిద్ధ్యర్థమాత్మతత్త్వం వివిచ్యతే । యేనాయం సర్వసంసారాత్సద్య ఏవ విముచ్యతే॥ ౧౫॥ అత్ర తత్సాక్షాత్కారో బ్రహ్మసాక్షాత్కారః - తత్సిద్ధయే ప్రత్యగాత్మనస్తత్త్వం వివిచ్యతే - ఆత్మనస్తత్త్వం జీవత్వేశ్వరత్వాభ్యాం బాధితాభ్యాం విముక్తం ప్రతిబింబరూపం - తద్వివేచనాత్ - భోక్తా భోగ్యం ప్రేరితారం చ మత్వేతి శ్రుతౌ - ద్వావిమౌ పురుషౌ లోకే క్షరశ్చాక్షర ఏవ చ - క్షరస్సర్వాణి భూతాని కూటస్థోక్షర ఉచ్యతే - ఉత్తమః పురుషస్త్వన్య ఇత్యాది స్మృతౌ చ ప్రతిపాదితం సర్వాత్మకం బ్రహ్మసాక్షాత్కృతం భవతి - తేన సర్వసంసారాదవిద్యాప్రపంచాద్విముచ్యత ఇత్యర్థః.

కూటస్థో బ్రహ్మ జీవేశా విత్యేవం చిచ్చతుర్విధా । ఘటాకాశ మహాకాశౌ జలాకాశాభ్రఖే యథా॥ ౧౮॥ పూర్వశ్లోకోక్త ఏవార్థః స్ఫుటీకృతః - అత్ర కూటస్థబ్రహ్మణోస్సత్యత్వం - మాయావిద్యాకల్పితయో ర్జీవేశ్వరయో ర్మిథ్యాత్వంచ సిద్ధ్యతి

అధిష్ఠాన తయాదేహద్వ యావచ్ఛిన్న చేతనః - కూటవన్ని ర్వికారే ణస్థితః కూటస్థ ఉచ్యతే ॥౨౨॥ అత్రావిద్యయా దేహద్వయావచ్ఛిన్న చేతనః ప్రతిబింబరూపః ప్రత్యగాత్మా - స్వతః కూటవన్నిర్వికారతయాతిష్ఠతీతి - అవిద్యయాకూటకపటమిథ్యాభూతే సంసారేతిష్ఠతీతి చకూటస్థ ఇత్యుచ్యతే.

కూటస్థే కల్పితాబుద్ధిస్తత్ర చిత్ప్రతిబింబకః - ప్రాణానాం ధారణాజ్జీవస్సంసారేణస యుజ్యతే॥ ౨౩॥ అత్రపూర్వశ్లోకోక్త ఏవార్థః స్ఫుటీకృతః - చిత్ప్రతిబింబశ్చిదాభాసః - చిదివఆభాసమానాబుద్ధిరిత్యర్థో గ్రాహ్యః.

స్వప్రకాశేకుతోఽవిద్యాతాం వినాకథమావృతిః - ఇత్యాది తర్కజాలానిస్వానుభూతిర్గ్రసత్యసౌ॥ ౨౮॥ అత్రకూటస్థస్య స్వప్రకాశత్వేపి పరమాత్మప్రతిబింబరూపత్వాదుపాధిమాలిన్యోపాధేః ప్రతిబింబపక్షపాతిత్వాదవిద్యాకం సంభవతీతియుక్తిః పురస్సరేయమనుభూతిః - తామనుసృత్యాప్యత్ర గ్రంధకృతా - కూటస్థబ్రహ్మణోరైక్యం బ్రువన్ బ్రహ్మణ్యేవావిద్యేతిబోధనం, భ్రమమూలం

చిత్సన్నిధౌ ప్రవృత్తాయాః ప్రకృతేర్హినియామకం - ఈశ్వరం బ్రువతే యోగాస్స జీవేభ్యః పరశ్శ్రుతః॥ ౨౭॥ అత్రోక్తా ప్రకృతిశ్చిన్మయీ పారమేశ్వరీ - క్షరం ప్రధానమమృతాక్షరం హరః క్షరాత్మానావీశతే దేవఏకః - భూమిరాపోఽనలో వాయుఃఖం మనోబుద్ధిరేవచ - అహంకార ఇతీయం మే భిన్నా ప్రకృతిరష్టధా - అపరేయమిత్యాది శ్రుతిస్మృత్యుపదిష్టా అష్టధాభిన్నా అపంచీకృతావిద్యా ప్ర

పంచగతా - సా - తదైక్షత తత్తేజోఽసృజత - సోఽకామయత-ఇదగ్ంసర్వమసృజతేత్యాది ప్రాథమికేక్షణ సిద్ధత్వాచ్చిత్సన్నిధౌ ప్రవృత్తేత్యుచ్యతే - తస్యానియామకః పరమేశ్వరః పూర్వోక్తాన్మాయికాదీశ్వరాత్పరః పరమార్థసత్యః - తదేతత్సత్యం యథాసుదీప్తాత్పావకాద్విస్ఫులింగాః - యస్సర్వజ్ఞస్సర్వవిద్యస్యజ్ఞానమయంతపః - సత్యంజ్ఞానమనంతం బ్రహ్మ - ఆనందాద్ధ్యేవఖల్విమానిభూతానిజాయంతే-నమోహిరణ్యబాహవే ఋతగ్ం సత్యంపరంబ్రహ్మ- సహస్రశీర్ షాపురుషః - దివిసూర్యసహస్రస్య భవేద్యుగపదుత్థితా - యదిభాస్సదృశీసాస్యాద్భాస స్తస్యమహాత్మనః - యస్మాత్ క్షరమతీతోఽహమక్షరాదపిచోత్తమః - అతోఽస్మిలోకే వేదేచప్రథితః పురుషోత్తమఇత్యాది శ్రుతిస్మృతి సహస్రప్రతిపాద్యోనిరూపాధికః - ఏవంస్థితే - తంపరమేశ్వరంయోగాబ్రువత ఇత్యుక్తిః - తృణాచర్మకాదియోగాంతా ఈశ్వరేభ్రాంతి మాశ్రితాఇత్యుత్తరత్రోక్తిశ్చ కీదృశీవాపి మృశంతుసంతః.

ప్రధాన క్షేత్రజ్ఞపతి గుణేశ ఇతిహిశ్రుతిః .. ఆరణ్యకే సంభ్రమేణహ్యం తర్యామ్యుపపాదితః॥ ౧౦౩॥ అత్రపూర్వార్థేన శ్వేతాశ్వతరవాక్యముల్లిఖిత, తేన నిరుపాధికః పరమేశ్వరఉక్తః - గ్రంథకృతాతదనాదరణే - ఉత్తరార్థేనారణ్యకవాక్యముదాహృత్యమాయోపాధికేనాం తర్యామిణాత స్యసమీకరణే కారణంచిత్యం.

క్లేశకర్మవిపాకై స్తదాశయైరప్య సంయుతః - పుంవిశేషో భవేదీశో జీవవత్సోప్య సంగచిత్॥ ౧౦౪॥ అత్రప్రతిబింబభూతస్య ప్రత్యకాత్మన ఇవబింబభూతస్య పరమేశ్వర స్యాప్యసంగత్వంపుంవిశేషత్వంచప్యుత్పాదితం - ద్వావిమౌపురుషౌలోకే - ఉత్తమః పురుష స్త్వన్యః పరమాత్మేత్యుదాహృత ఇతిభగవతాప్యుక్తం - తస్యయోగపక్షత్వేనానాదరణము సంగతమేవహి.

నిత్యజ్ఞానాదిమత్త్వేఽ స్యసృష్టిరేవ సదాభవేత్ - హిరణ్యగ

భర ఈశోతోలింగ దేహేనసంయుతః॥ ౧౧౧॥ అన్యోధ బ్రాంహ్మణేతస్య హాత్స్యమతివిశ్రుతం - లింగస త్వేపిజీవత్వం నాస్యకర్మాద్యభావతః॥ ౧౧౨॥ స్థూలదేహం వినాలింగదేహో నక్వాపిదృశ్యతే - వై రాజోదే హఈశోత స్సర్వాంగోమ స్తకాదిమాన్॥ ౧౧౩॥ సహస్రసీర్ షే త్యేవం విశ్వతశ్చక్షురిత్యపి-శ్రుతమిత్యాహురనిశం విశ్వరూపస్య చింతకాః॥౧౧౪॥ అత్రశ్లోకచతుష్టయే - హిరణ్యగర్భ స్యవిరాజశ్చయత్పరమేశ్వర త్వముక్తంతదయుక్తమేవ-తత్రసహస్రశీర్ షేతి- విశ్వతశ్చక్షురితిచశ్రుత్యుదాహారణమప్యసంగతం- తత్రప్రతిపాదిత స్యాత్మాత్పరమేశ్వరఏవ చిద్రూపో నిరుపాధికః - తస్మాద్విరాడజాయత - విరాజో అధిపూరుషఇత్యుక్తాతు విరాడ్ఢిరణ్యగర్భౌ తస్మాత్సంభూతౌహి - స్థూలసూక్ష్మోపాధికౌ - తత్ర జీవత్వ మీశ్వరత్వంచాస్తి - అవచ్ఛిన్న ఈశ్వరాంశో భవతి - బింబ రూపత్వాత్ - తత్రావిద్యాదేరసంభవాచ్చ- ఈశ్వరస్సర్వభూతానాం హృద్దేశేర్జునతిష్ఠతీతి భగవద్వచనాత్ - ప్రతిబింబాతుజీవో - తయో రుపాధిశుద్ధ్యశుద్ధిభ్యాం విద్యావిద్యేభవతః.

సర్వతఃపాణిపాదత్వే క్రిమ్యాదేరపిచేశతా , తతశ్చతుర్ముఖోదేవ ఏవేశో నేతరఃపుమాన్॥ ౧౧౫॥ పుత్రార్థంతెగుపాసీనా ఏవమాహుః ప్రజాపతిః। ప్రజాఅసృజతేత్యాది శ్రుతించోదాహరంత్యమీ॥ ౧౧౬. విష్ణోర్నాభేస్సముద్భూతో వేధాఃకమలజస్తతః - విష్ణురేవేశఇత్యాహు లోకేభాగవతాజనాః॥ ౧౧౭॥ శివస్యపాదావన్వేష్టుం శార్ఙ్గ్యశక్తస్తత శ్శివః। ఈశోనవిష్ణురిత్యాహు శ్శైవాఆగమమానినః॥ ౧౧౮॥ పురత్ర యంసాధయితుం విఘ్నేశంపూజయత్ । వినాయకంప్రాహురీశం గాణాపత్యమతేరతాః॥ ౧౧౯॥ ఏవమన్యేస్వస్వపక్షాభిమానేనాన్యథా న్యథా। మంత్రార్థవాదకల్పాదీ నాశ్రిత్యప్రతిపేదిరే॥ ౧౨౦॥ అత్ర శ్లోకషట్కే సర్వతః పాణిపాదత్వే క్రిమ్యాదేరపిచేశతేత్యాద్యాక్షేపో భ్రాంతికృతః - క్రిమ్యాదేరపి విద్యాప్రపంచే చిదేకరసత్వాదీశ్వరేణ బహుస్యామితి కామనయా నిరుపాధికే స్వస్మిన్ స్వేనైవకల్పితత్వాచ్చే శత్వంభవత్యేవ - మంత్రార్థవాదాద్యాశ్రయణే నాంతర్యామ్యా

దిషు యదీశ్వరత్వం వాదిభిః ప్రతిపన్నం తదపియుక్తమేవ - తేషామీ శ్వరాంశత్వాత్ - స్వేనాపి తథా ప్రతిపన్నత్వాచ్చ - కమలజో విష్ణో ర్నాభే స్సముద్భూతఇతి - విష్ణుశ్శివపాదాన్వేషణా శక్తోజాత ఇత్యాది పికల్పావాదిభి స్తత్తద్దేవతా సూత్కర్షాపకర్ష దర్శనా ద్యోద్భావి తాః - సేశ్వరత్వాపవాదాయేత్యన్యదేతత్.

అంతర్యామిణమారభ్య స్థావరాంతేశవాదినః । సంత్యశ్వత్థార్క వంశాదేః కులదేవత్వదర్శనాత్ ॥ ౧౨౧॥ ఇత్యుపహాసోఽనుచితః - స్వే నాపి తథా ప్రతిపత్తేః - తత్త్వనిశ్చయకామేన న్యాయాగమవిచారిణాం ఏకైవ ప్రతిపత్తి స్స్యాత్సాప్యత్రస్ఫుటముచ్యతే॥ ౧౨౨॥ మాయాంతు ప్రకృతింవిద్యా న్మాయినంతుమహేశ్వరం । అస్యావయవభూతైస్తు వ్యాప్తంసర్వమిదంజగత్ ॥ ౧౨౩॥ ఇతిశ్రుత్యనుసారేణ న్యాయ్యోనిర్ణ యఈశ్వరే । తథాసత్యవిరోధస్స్యాత్ స్థావరాంతేశవాదినాం॥ ౧౨౪. అత్ర శ్లోకత్రయే మాయాశబ్దేన విమర్శరూపాం చిన్మయీం మూలప్ర కృతిం - తదుస్థితా అష్టధాభిన్నాం అపంచీకృతాకాశాదిరూపాం కార్యప్రకృతించ గృహీత్వా తదుపాధికా స్తదవచ్ఛిన్నాః స్థావరాం తేశ్వరాః - తత్ప్రతిబింబా స్సర్వేజీవా ఇతి విద్యాప్రపంచే సర్వే పర మేశ్వరావయవా ఏవ భవంతీత్యర్థో నిర్ణేయః - నతు గ్రంథకృదుచ్య మానరీత్యా మాయాయా స్తమోరూపత్వం తదుపాధికానాం సర్వే షాం మిథ్యాత్వంచ.

మాయాచేయంతమోరూపా తాపనీయేతదీరణాత్ । అనుభూ తిం తత్రమానం ప్రతిజజ్ఞేశ్రుతిస్స్వయం॥ ౧౨౫॥ జడంమోహాత్మకంత చ్చేత్యనుభావయతిశ్రుతిః । ఆబాలగోపంస్పష్టత్వా దానంత్యం తస్య సా బ్రవీత్ ॥ ౧౨౬॥ అత్ర శ్లోకద్వయే దర్శిత ఈశ్వర ఏకపాద్విభూతిరూపః- పరమేశ్వరాంశభూతో హిరణ్యగర్భః - ఏవ మాబాలగోపానుభూతివిష యః ప్రపంచో జాగ్రద్రూపః సచ స్వప్నవ న్మిథ్యాభూతః - అత స్తా పనీయ్యం వాక్యం తదనువాదకం - తదనుసారేణ పరమేశ్వరస్వరూప

తద్వైవభవయో ర్భిన్న యోనన్యాయ్యః - కింతు సదేవ సోమ్యేత్యాద్య పూర్వవిద్యాప్రపంచ సృష్ట్యాది ప్రతిపాదక పూర్వోదాహృత బహుశ్రుత్యనుసారేణ నిరుపాధికః పరమార్థసత్యశ్చ పరమేశ్వర స్సగుణ నిర్గుణోభయరూపో నిశ్చేయః - ఝో వేదాహమేతం పురుషం మహాంతం ఆదిత్యవర్ణం తమసస్తుపారే । సర్వాణిరూపాణివిచిత్యధీరః నామానికృత్వాఽభివదన్ యదాస్తే॥ ఇతి శ్రుత్యా హిరణ్యగర్భేణ కార్యబ్రహ్మణా స్వస్య తత్వజ్ఞానానంతరం అనుభూయమానత్వేనోక్తః - యస్సర్వాణిరూపాణి చిన్మయాని విద్యాప్రపంచగతాని విచిత్య విశేషేణ చేతిత్వా స్వయంధీరః కూటస్థఏవసన్ తేషామాకారవిశేషాణాం నామానిచ చిదేకరసానికృత్వా అభివదన్నాస్తే తం ఆదిత్యవర్ణం మహాంతం తమసః పరస్తనమహం వేదేత్యర్థః.

యంపరమేశ్వరం - యఏషోఽక్షిణిపురుషోదృశ్యత ఇత్యాదినాధాతాపురస్తాదింద్రాయోపదిష్టవాన్ - సఅస్మాసిమేషాభ్యాం సవిశేషనిర్విశేషోభయరూపస్సర్వాత్మకో నిరుపాధికః - తస్యైవేదనమేవ మోక్షమార్గః నాన్యః పంథాఅయనాయవిద్యతే - అక్తంహివాసిష్ఠే - దేశకాలక్రియాలోకరూపచిత్తాత్మసత్పదం - దేశకాలాదిశబ్దార్థరహితం నచశూన్యకం - పదేపదవిదామేవతస్మిన్ బోధగతిర్భవేత్ - ద్రష్టౄణాం శాంతదృశ్యానామేవాన్యేషాం నరాఘవేతి.

సౌషుప్తమానందమయం ప్రక్రమ్యైవం శ్రుతిర్జగౌ - ఏషసర్వేశ్వర ఇతిసోఽయంవేదోక్త ఈశ్వరః॥ ౨౧౮॥ ఏవం గ్రంథకృతా - తృణార్చకాదయోగాంతా ఈశ్వరేభ్రాంతిమాశ్రితా ఇత్యాదినా పరపక్షాన్ దూషయిత్వా సౌషుప్త ఆనందమయోవేదోక్త ఈశ్వర ఇత్యభేదసామానాధికరణ్యాశ్రయణేనస్వీయసిద్ధాంతో దర్శితః - ఆనందమయస్తు విలీనాంతర్బహిః కరణోభూతసూక్ష్మపంచకరూపకారణ శరీరోపాధికోఽవిద్యాముగ్ధశ్చిత్ప్రతిబింబః - సచప్రాణధారణాన్నిమిత్తాజ్జీవఏవహి - సయత్రసషుప్త్యాదికాలే విలీనోభవతి - తత్సద్వస్తుబింబరూపం-

తస్యాజ్ఞాతత్వాచ్ఛూన్యరూపమితి వేదబహిర్ముఖై శ్చార్వాకాదిభిః - నిర్గుణాం నిర్విశేషం సత్తాసామాన్యరూపమితి పూర్వపక్షవాదిభిర్బాదర్యౌడులోమ్యాదిభిశ్చప్రతిపన్నం - శ్రుతిస్తుయత్రసుప్తోనకంచనకామంకామయతే ఇత్యుపక్రమ్య - ఏషసర్వేశ్వర ఇత్యాదినాతస్య సవిశేషనిర్విశేషోభయరూపత్వం దర్శయత్యలౌకికం - ఏవంస్థితే గ్రంథకృతా ఆనందమయ ఏవ వేదోక్త ఈశ్వర ఇతినిర్ధారణంకీదృశంనావిమృశంతు తత్రభవంతస్సంతః.

సర్వజ్ఞత్వాదికే తస్యనైవ విప్రతిపద్యతాం శ్రౌతార్థస్యావితర్క్యత్వాన్మాయాయాం సర్వసంభవాత్ ॥ ౧౫౯॥ ననుసుషుప్త్యవస్థాపన్నఆనందమయఏవేశ్వరశ్చేత్తస్య నిరతిశయం సర్వజ్ఞత్వాదికమైశ్వర్యం కథమిత్యాశంక్య - శ్రౌతస్యార్థస్య వితర్క్యత్వాదిత్యుత్తరముక్త్వా.

అశేషప్రాణిబుద్ధీనాం వాసనాస్తత్రసంస్థితాః - తాభిఃక్రోడీకృతం సర్వం తేనసర్వజ్ఞ ఈరితః॥ ౧౬౦॥ ఇత్యాదినా పరమదరిద్రం మిధ్యాభూతంచ సర్వజ్ఞత్వాదికం సంపాద్యదర్శితం గ్రంథకృతా - తావన్మాత్రేణసంతుష్టాశ్చసర్వేవేదాంతిన ఆధునికాః.

తమఃప్రధానం క్షేత్రాణాం చిత్ప్రధానం చిదాత్మనాం - ఏకః కారణతామేతిభావనా జ్ఞానకర్మభిః॥ ౧౮౮॥ ఇతివార్తికకారేణజడచేతనహేతుతా - పరమాత్మన ఏవప్రోక్తానేశ్వరస్యేతి చేన్నతత్ ॥ ౧౮౯॥ అన్యోన్యాధ్యాసమత్రాపి జీవకూటస్థయోరివ - ఈశ్వరబ్రహ్మణోస్సిద్ధం కృత్వాబ్రూతేసురేశ్వరః॥ ౧౯౦॥ అత్రశ్లోకత్రయే పరమాత్మనశ్చజడాంశోభయఘటితరూపత్వోక్త్యా - ఈశ్వరబ్రహ్మణోరపి మిధ్యాజ్ఞానకృత అన్యోన్యాధ్యాసోఽస్తీత్యుక్త్యాచ సురేశ్వరభ్రాంతిరపివ్యక్తీకృతా - కూటస్థేజీవస్యేవ - బ్రహ్మణిపరమేశ్వరస్యాపి భ్రాంతికల్పితత్వకథనాత్.

సత్యంజ్ఞానమనంతం యద్బ్రహ్మతస్మాత్సముత్థితాః - ఖవాయ్వ

గ్నిజలోర్వ్యోషధ్యన్నదేహా ఇతి శ్రుతిః॥ ౧౯౧॥ ఆపాతదృష్టితస్తత్ర బ్రహ్మణో భాతి హేతుతా - హేతోశ్చ సత్యతా తస్మాదన్యోన్యాధ్యాస ఇష్యతే॥ ౧౯౨॥ అన్యోన్యాధ్యాసరూపోఽసావన్నలిప్తపటో యథా - ఘట్టితే నైకతామేతి తద్వద్ద్వైతైకతాం గతః॥ ౧౯౩॥ అత్ర శ్లోకత్రయే పూర్వోక్తసురేశ్వర భ్రాంతికల్పిత మీశ్వర బ్రహ్మణోరన్యోన్యాధ్యాసం స్వయం దృష్టాంతైరుపపాదయన్ - స్వీయభ్రాంతిరపి వ్యక్తీకృతా - తథాహి - సత్యం జ్ఞానమనంతమిత్యాది తైత్తిరీయశ్రుతౌ - సత్యాదిలక్షణస్య నిర్గుణబ్రహ్మణో జగత్కారణత్వం - జగత్కారణస్య మాయాకల్పిత చిదాభాసస్య సత్యత్వంచ ఆపాతతః ప్రతీయాత ఇతి - సఏవాన్యోన్యాధ్యాస ఇతి - అన్నలిప్తపటో ఘట్టితేనేవ మిథ్యాభూతేనేశ్వరేణ సత్యాదిలక్షణం నిర్గుణం బ్రహ్మైకతాం గతం భ్రాంత్యేతిచోక్త్వా స్వయం కథమభ్రాంతో భవేత్ - నహి తస్యాం శ్రుతౌ తాదృశోఽర్థః ప్రతీయతే - నవా సంభవతి - కింతు - తత్ర ప్రథమతః పంచీకృతాపంచీకృత ప్రపంచ విభాగమంతరా ఆపాతత ఆకాశాద్యానందమయాంత సృష్టిముక్త్వా - అనంతరమథాతోఽను ప్రశ్నా ఇత్యాది నాకాంశ్చిత్ప్రశ్నానుద్భావ్య - సోఽకామయతేత్యాదినా సత్యజ్ఞానాదిలక్షణేన పరమేశ్వరేణ కామనా తప ఆదిపూర్వకం సర్వమపంచీకృతం చిదేకరసం విశ్వరూపం సృష్టమితి - సృష్టేతస్మిన్ - స్వేనజీవరూపేణ ప్రవిష్టమితి - ప్రవేశానంతరం - తదీయమోహాదృష్టౌ చిన్మయం విశ్వరూపమేవ సత్ త్యదాదిరూపం పంచీకృతం మిథ్యాభూతం స్వయమేవాభవదితిచ ప్రతిపాదితం సమాయావిద్యయోస్సత్యాదిలక్షణే బ్రహ్మణి సంభవో నాస్తి - నవా నిర్గుణమాత్రరూపత్వం వక్తుముచితం - తద్జ్ఞానాద్యాగపత్సర్వ కామావాప్తి ఫలశ్రవణాత్ సవాస్తి నే శ్రుత్యంగే కుతస్సత్యాదిలక్షణస్య నిర్గుణైకరూపత్వం కుతస్తరాం జగత్కారణస్య మిథ్యాత్వం. కుతస్తమాం నిర్గుణబ్రహ్మణోఽధ్యాసరూపా భ్రాంతిరితి విమృశంతు సంతః.

అపక్రమాదిభిర్లింగైస్తాత్పర్యస్య విచారణాత్ - అసంగం బ్రహ్మమాయావీ సృజత్యేష మహేశ్వరః॥ ౧౯౪॥ సత్యంజ్ఞానమనం

తం చేత్యుపక్రమ్యోపసంహృతం - యతోవాచోనివర్తంతఇత్యుపసంగత్వనిర్ణయః॥ ౧౯౬॥ అత్రశ్లోకద్వయే ఆనందవల్లీ తాత్పర్యవిచారణాత్ బ్రహ్మసంగమితి - మాయామీసృజతితిచార్థో లభ్యత ఇత్యుక్తమయుక్తం - మాయావిన అశ్రుతత్వాత్ - సత్యజ్ఞానాదిలక్షణస్య బ్రహ్మణః - ఆనందాదయః ప్రధానస్య - ఇతరేత్వర్థ సామాన్యాదిత్యాది సూత్రేషు జగత్కారణత్వస్య సర్వజ్ఞత్వాద్యుపేతస్య నిర్ధారణాత్ - యతోవాచో నివర్తంత ఇత్యుపసంహారేపి - యతఆనందాది లక్షణాద్విశ్వరూపా బ్రహ్మణః పరమార్థసత్యాత్ - వాచోమనశ్చ నివర్తంతే వక్తుంసంకల్పితుంచా సమర్థాః సర్పఇవరజ్జుదంశనే - మిథ్యాభూతత్వాదిత్యుపసంహృతం - తస్యనిరుపాధికస్య పరమేశ్వరస్యాసంగిత్వమపి మిథ్యాప్రపంచ సంసర్గ రాహిత్యాదుక్తం - తస్యైవోత్తర గ్రంథేకామనాతప ఆదిపూర్వకం విద్యాప్రపంచప్రసృష్టృత్వముక్తం - అతః కుతోఽత్ర సత్యజ్ఞానాది లక్షణస్య నిర్గుణత్వం.

మాయాస్సృజతి విశ్వంసనిరుద్ధస్త్రమాయయా - అన్యఇత్యపరాబ్రూతే శ్రుతిస్తేనేశ్వరస్స్వజీవ్॥ ౧౯౭॥ అత్రశ్వేతాశ్వతరవాక్య ప్రతిపాదితావీశ్వరజీవౌ అవిద్యాప్రపంచగతావన్యానేవమిథ్యాభూతౌ నపీద్యాప్రపంచగత ప్రత్యక్స్వరిమాత్మానౌ - బ్రహ్మాదయోఽజ్ఞ విదితానచనామ సంతీత్యాది వాసిష్టవచనాత్

ఆనందమయఈశోయం బహుస్యామిత్యవైక్షత - హిరణ్యగర్భరూపో భూత్సుప్తస్స్వప్నో యథాభవేత్॥ ౧౯౮॥ అత్రానందమయ ఈశ్వరఇతి - సబహుస్యామి తీక్షితవానితి చోక్తిరయుక్తా - ఆనందవల్ల్యాంసోఽకామయతేత్య త్రతచ్ఛబ్దేన తస్మాద్వా ఏతస్మాదాత్మన ఆకాశస్సంభూత ఇత్యత్రోక్తి స్యాకాశాదికారణ స్యాత్మనఏవపరామర్శాత్ - సనిరుపాధికః పరమార్థసత్యశ్చ,

విశ్వరూపాధ్యాయ ఏషఉక్తస్సూక్తేపి పౌరుషే - ధాత్రాది

స్తంబ పర్యంతా నేత స్త్యావయవా విదుః॥ ౨౦౯॥ విశ్వరూపాధ్యాయే భగవతాపాధా యదివ్యష్టిం దత్వాప్రదర్శితో విద్యాప్రపంచఏవహి నమిధ్యాభూతః - తథాసహస్రశీర్షా పురుషఇత్యత్రోక్తోపి సఏవ- నానందమయః । తస్మాద్విరాడ జాయత - విరాజోఽధిపూరుష ఇత్యుక్తౌ విరాడ్ధిరణ్యగర్భాత్వ విద్యాప్రపంచగతౌ.

అద్వితీయబ్రహ్మతత్వే స్వప్నోయ మఖిలంజగత్ - ఈశజీవాది రూపేణచేత నాచేతనాత్మకం॥ ౨౧౧॥ అత్రాద్వితీయె బ్రహ్మతత్వేవిద్యా ప్రపంచరూపేవిశ్వరూపే - అయం అజ్ఞజనానుభవ గోచరంజాగ్రద్రూపంజగత్ - సమష్టి వ్యష్టిజీవ స్వప్నఇత్యర్థోఽవగన్తవ్యః - అవిద్యకత్వాత్ . నతుబ్రహ్మ స్వప్నఇతి.

ఆనందమయవిజ్ఞాన మయావీశ్వరజీవకౌ - మాయయాకల్పితావేతౌ తాభ్యాంసర్వం ప్రకల్పితం॥ ౨౧౨॥ పూర్వశ్లోకోక్త ఏవార్థః స్పష్టీకృతః - ఆనందమయవిజ్ఞానమయామాయయా ఈశ్వర త్వేన జీవత్వేన చకల్పితావితి.

ఈక్షణాదిప్రవేశాంతా సృష్టిరీశేనకల్పితా - జాగ్రదాదివిమోక్షాంత స్సంసారో జీవకల్పితః॥ ౨౧౩॥ అత్రేక్షణాదికా విద్యాప్రపంచరూపా సృష్టిః పరమేశ్వరేణ సచ్చిదానందలక్షణేన నిరుపాధికేనకల్పితా - బహుస్యామితకామ నయాసృష్టా - అతఃపరమార్థ సత్యా సర్వజ్ఞేనబుద్ధి పూర్వం సృష్టత్వాత్ - జాగ్రదాదివిమోక్షాంత స్సంసారః - జాగ్రత్ప్రపంచః స్వప్నప్రపంచః సంకల్పమనోరథా బంధోమోక్షశ్చేత్యాదిరూపస్తు - సమష్టివ్యష్టి జీవావిద్యాకల్పిత ఇత్యర్థః-అవిద్యాప్రపంచే విజీవేశ్వరౌ శరీరత్రయోపాధికౌ స్వప్నఇవకల్పితౌ స్త ఇతివిజ్ఞేయః.

అద్వితీయం బ్రహ్మతత్వమసంగం తన్నజానతే - జీవేశయోర్మాయికయోర్వృథైవకలహం యయుః॥ ౨౧౪॥ అత్రాద్వితీయం బ్రహ్మ

తత్వం ననిర్గుణకూటస్థమాత్రం - కింతు - సర్వాత్మకం విద్యాప్రపంచ రూపమేవ - చిదేకరసత్వాదాత్మమాత్రత్వాచ్చాద్వితీయం - తత్ - అవిద్యాతత్కార్యాభ్యామ సంస్పృష్టత్వాదసంగంచ - అజ్ఞాస్తన్న జానతే - కింతుమాయాక యోర్జీవేశయో విషయేవాదినో వృథైవ కలహాయంతీ త్యర్థో వర్ణ్యః.

అసంగచిద్విభుజీవస్సాంఖ్యోక్తస్తాదృగీశ్వరః - యోగోక్తస్తత్వమోరర్థౌ శుద్ధౌ తావితి చేచ్ఛృణు॥ ౧౨౧॥ నతత్వమోరుభావర్థౌ అస్మత్సిద్ధాంతతాంగతౌ - అద్వైతబోధనాయైవ సాక్షుకాచిదిష్యతే - అత్రశ్లోకద్వయే జీవస్సాంఖ్యోక్తోఽసంగచిద్విభురితి చ తాదృశ ఏవేశ్వరో యోగోక్త ఇతిచ పరపక్షత్వేన కథనమసంగతం - న తత్త్వమోరుభావర్థౌ విత్యాద్యస్య్యుక్తిరస్య్యయుక్తా - బాదరాయణసిద్ధాంతేపి బింబరూపస్య పరమేశ్వరస్యా సంగచిత్వం విభుత్వం నామ వ్యాపకత్వం వివిధంభవతీతి వ్యుత్పత్త్యా సర్వాత్మకత్వంచ - ప్రతిబింబ రూపస్య ప్రత్యగాత్మనోపి తథాత్వమితిచ - ద్వితీయాధ్యాయ తృతీయపాదే నిర్ణీతత్వాత్ - బింబప్రతిబింబభావకత్యాశ్రయణే నాద్వైతబోధనాయ తత్వమోరుభయో రర్థయోరంగీకృతత్వాత్ తస్యా అపలాపాయోగాత్.

అతఏవాత్ర దృష్టాంతో యోగ్యః ప్రాక్సమ్యగీరితః ఘటాకాశమహాకాశ జలాకాశాభ్రఖాత్మకః॥ ౧౨౨॥ అత్రప్రత్యక్పరమాత్మనో ర్ఘటాకాశ మహాకాశ దృష్టాంతో నసమీచీనః - తయోర్బింబ ప్రతిబింబరూపత్వాత్ - ఘటాకాశవదవచ్ఛిన్నస్యేశ్వర ఏవభవతి బింబరూపత్వాత్ - రామకృష్ణ దత్తాత్రేయాదివత్.

ఆత్మభేదో జగత్సత్యమీశోఽన్యఇతి చేత్త్రియం త్యజ్యతేచేత్తదాసాం ఖ్యయోగవేదాంత సమ్మతిః॥ ౧౨౩॥ అత్రవేదాంతేపి - బహుస్యామితీశ కల్పితఆత్మభేదః - ఏతత్సత్యం బ్రహ్మపురం - తఇమేస

త్యాః కామా ఇత్యాది శ్రుత్యుక్తం విద్యాప్రపంచ సత్యత్వం - అధికంతు భేద నిర్దేశాత్ - భేదవ్యపదేశాచ్చాన్యః అంశో నానావ్యపదేశాదిత్యాది సూత్రనిర్ణీత మీశ్వరాన్యత్వంచ విద్యత ఏవేతి తదపలాపో నయుక్తః.

అవివేకకృత స్సంగో నియమశ్చేతి చేత్తథా - బలాదాపతితో మాయా వాదస్సాంఖ్యస్య దుర్మతేః॥ ౨౩౨॥ సంగనియమయోర అవివేక కృతత్వోక్తి మాత్రేణ మాయావాదో నాయాస్యతి - సగుణనిర్గుణ స్వరూపం బ్రహ్మ - మాయాతీత గుణాతీతం బ్రహ్మేత్యాది శ్రుతేః - బ్రహ్మణి మాయాసంస్పర్శాభావాత్ - తత్సృష్టస్య విద్యాప్రపంచస్య పరమార్థసత్యత్వాచ్చ - అత్ర స్వయం భ్రాంతస్సన్ సాంఖ్యం మహర్షిం దుర్మతి రితి దూషణం సంభావితం సర్వేషాం వేదాంతినాం సమ్మతమేవ చేతి తుష్యామ ఏవ.

బంధమోక్ష వ్యవస్థార్థ మాత్మ నానాత్వమిష్యతాం - ఇతి చేన్నయతో మాయా వ్యవస్థాపయితుం క్షమా॥ ౨౩౩॥ అత్రాత్మ నానాత్వ వ్యవస్థాపికా - మాయా న భవతి - కింతు విద్యాప్రపంచే - బహుస్యామితి పరమేశ్వర కామనైవ అంశో న మిథ్యా భవతి.

మాయాఖ్యాయాః కామధేనోర్వత్సౌ జీవేశ్వరావుభౌ - యథేచ్ఛం పిబతాం ద్వైతం తత్త్వంత్వద్వైతమేవహి॥ ౨౩౪॥ అవిద్యాప్రపంచే జీవేశ్వరౌ మాయా కల్పితావేవ - తత్ర ద్వైత మద్వైత బాధకమేవ చ - అవిద్యానివృత్తౌ తు తత్త్వమద్వయమేవ భవతి - చిదేకరసత్వాత్ ఆత్మమాత్రత్వాచ్చ - తత్ర విద్యమానం ద్వైతం సత్యత్వేపి నాద్వైత బాధకం - స్వతస్సిద్ధాచ ప్రత్యక్పరమేశ్వరా - ఆద్యంతద్వైత మజ్ఞానాం తజ్జ్ఞానాంతస్న విద్యత ఇతి వానిష్ఠవచనాత్ .

కూటస్థబ్రహ్మణో ర్భేదో నామమాత్రాదృతే నహి - ఘటాకాశ మహాకాశౌ వియుజ్యేతే నహి క్వచిత్॥ ౨౩౫॥ కూటస్థబ్రహ్మణో ర్భేదం

బ ప్రతిబింబ రూపోభేదః కల్పితోప్యన పాయీవిద్యతఏవ - తథాపి నాద్వైత విరోధః - ఘటాకాశ మహాకాశయోరివ భేదస్తు సోపాధికే శ్వర బ్రహ్మణోభవతి తస్యబింబరూపత్వాత్.

యదద్వైతంశ్రుతం సృష్టేః ప్రాక్తదేవాద్యచోపరి - ముక్తావపి వృథామాయా భ్రామయత్యఖిలాన్ జనాన్॥ ౨౩౮॥ యద్యపిసదేవసోమ్యేత్యాది నాప్రాథమిక విద్యాప్రపంచ సృష్టిప్రాక్కాలేస జాతీయాదిభేదత్రయ వికారశూన్యేనబోధితం సద్వస్తు విదేహముక్తికాలేత థైవపరిశిష్యతే - తథాపితేనేక్షణాది పూర్వకం సృష్టంపరమార్థస సత్యంచ చిదేకరసం విశ్వరూపం సర్వాత్మకం సర్వదా విద్యతఏవ. అవిద్యానివృత్తౌ జీవన్ముక్తికాలే అనుభూయతేచేతి నాపహ్నవార్హం.అఖిలాన్ జనాన్ మాయా అవిద్యాప్రపంచరూపేణ యద్భ్రామయతిసా విద్యయా నివర్తతే.

భరతాదేర ప్రవృత్తిః పురాణోక్తేతిచేత్తదా - జక్షన్ క్రీడన్ రతింవింద న్నిత్యశ్రౌషీర్నకింశ్రుతం॥ ౨౩౯॥ నహ్యహోరాది సంత్యజ్య భరతాద్యాః స్థితాఃక్వచిత్ - కాష్ఠపాషాణ వత్కింతు సంగభీతాఉదాసతే॥ ౨౪౦॥ ఏవంశ్లోక ద్వయేగ్రంథకృతా ముక్తానాం విద్యాప్రపంచ విహారోఽస్తీత్యంగీకృతంఖలు.

జగచ్చిత్రం స్వచైతన్యేపటే చిత్రమివార్పితం - మాయయాతదుపేక్ష్యైవ చైతన్యపరిశిష్యతాం॥ ౨౪౧॥ అత్రబ్రహ్మణా సృష్టస్విద్యాప్రపంచరూపం జగచ్చిత్రంచిదానందైక రసమితుపాదినాపటే చిత్రమివార్పితం తథాపినాద్వైత భంగఇతి - ప్రత్యగాత్మనాతు ప్రతిబింబరూపేస్వ చైతన్యే అవిద్యయాజడం మిథ్యాభూతంచ జగచ్చిత్రం మరుజలమివ సమర్పితమితి చజ్ఞాత్వా అవిద్యకముపేక్ష్య బ్రహ్మచైతన్యే సర్వాత్మకే నిర్విశేషేచ పరిశిష్యతామితి విభాగేన యోజ్యం.

ఏవంతృప్తిదీపెసప్తమె.

ఆత్మానంచే ద్విజానీయా దయమస్మీతి పూరుషః - కిమిచ్ఛన్ కస్యకామాయశరీర మనుసంజ్వరేత్ ॥౧॥ అత్రపూరుషః ప్రత్యగాత్మా సఆత్మానం అహంబ్రహ్మణః ప్రతిబింబరూపత్వా త్తత్సలక్షణశ్చిదానంద్రై కరసస్సర్వాత్మక ఆసంగశ్చే తివిజానీయా చ్చేత్తదా అవిద్యాదశాయామివకి మన్యత్ మిథ్యాభోగ్యమిచ్ఛన్ - కస్యాజ్ఞస్య కామాయ శరీరం స్థూలమావిద్యక మహమస్మీత్యభిమన్యమాన స్సంజ్వరేత్ - తత్వజ్ఞోనైవం విధంభ్రాంతి మనుభవతి - కింతు బ్రహ్మభేదమేవాను సందధానః కృతార్థోభవతి.

మాయాభాసేన జీవేశౌకరోతీతిశ్రుతత్వతః - కల్పితావేవ జీవేశౌ తాభ్యాం సర్వం ప్రకల్పితం॥ ౩॥ అత్రమాయాసమష్టి జీవప్రకృతిః - సాజీవేశాభాసేనకల్పయతి - మిథ్యాభూతౌ - తస్మాదవిద్యా ప్రపం వేశౌస్థూల సూక్ష్మశరీరరూపౌ నిద్రాదశాయా మివమాయాకల్పిత్యాశ్చివేవ - నతూపనిషద్వేద్యః పరమేశ్వరః కల్పితః - స్వతస్సిద్ధత్వాత్.

ఈక్షణాది ప్రవేశాంతా సృష్టిరీశేన కల్పితా - జాగ్రదాది విమోక్షాంత స్సంసారోజీవకల్పితః॥ ౪॥ అత్రేక్షణాది ప్రవేశాంత చిదేకర సవిద్యా ప్రపంచస్రష్టాసత్యజ్ఞానాది లక్షణోనిరుపాధికః పరమేశ్వరః - జాగ్రదాదివిమోక్షాంత సంసారస్రష్టాతుజీవోనామావిద్యాముగ్ధః ప్రత్యగాత్మా - ఏవంస్థితే - మాయాకల్పితాభ్యాం జీవేశ్వరాభ్యాం కల్పితం సర్వంజాగ్రదాది రూపంజగదావిద్యకమేవ - నవిద్యామయం.

భ్రమాధిష్ఠాన భూతాత్మకూటస్థాసంగ చిద్వపుః - అన్యోన్యాధ్యా సతోఽసంగధీస్థజీవో త్రపూరుషః - అత్రశ్లోకేపూర్వార్ధోక్త కూటస్థాసంగ చిద్వపురేవపూరుషః - నోత్తరార్ధోక్తధీస్థజీవః - తస్య మిథ్యాత్వాత్.

వేదాంతపంచదశీవిమర్శనం.

సాధిష్ఠానో విమోక్షాదాజీవోఽధ క్రియతేనతు - కేవలోనిరధిష్ఠానవిభ్రాంతేః క్వాప్యసిద్ధితః॥ ౬॥ అత్రాధిష్ఠానత్వేనోక్తః ప్రత్యగాత్మైవ అవిద్యయా సంసారేవిద్యయా మోక్షేచాధిక్రియతే - నతుసాధిష్ఠానోజీవః - గౌరవాత్ - అసంభావాచ్చ.

ఆలంబనతయాభాతి యోఽస్మత్ప్రత్యయః శబ్దయోః - అంతఃకరణ సంభిన్నబోధ స్సత్వంపదాభిధః॥ ౭౦॥ మాయోపాధి జగద్యోనిస్సర్వజ్ఞత్వాది లక్షణః-, పారోక్ష్యశబలస్సత్యాద్యాత్మ కస్తత్పదాభిధః॥ ౭౧॥ఇత్థమన్యోన్యతాదాత్మ్యప్రతిపత్తిర్యదాభవేత్ - అబ్రహ్మత్వంత్వమర్థస్యవ్యావర్త్యేత తదైవహిం॥౭౨॥అత్రశ్లోక సందర్భే-ఛాందోగ్యషష్ఠప్రపాఠకప్రతిపాదితం తత్త్వమసీతిమహావాక్యం వ్యాఖ్యాయతే తత్రనవస్వపిపర్యాయేషు - సయఏషోఽణిమా - ఐతదాత్మ్య మిందగ్ంసర్వం తత్సత్యగ్ంస ఆత్మాతత్త్వమసీత్యుపదిష్టం - తదర్థస్తు - యఏష తేజోబన్నప్రష్టాసచ్చబ్దార్థ స్సచిద్రూపత్వా దాకాశాదపిజడాదతి శయేనఅణుస్సూక్ష్మః - ఇదం తేజోబన్నాది లక్షణమధిభూతం సర్వమ్మకృత ఏతదాత్మ్యం - ఏతదవభిన్నంచి ద్రూపంచ - కార్యకారణయోః-భేదాత్ - అతస్తత్ కార్యం కారణంచసత్యం - సప్రష్టాతవ ఆత్మాబింబభూతః - అతస్త్వమసి - ప్రతిబింబరూపస్త్వం తదభిన్నోఽసి - బింబప్రతిబింబయోరంభేదాదితి - ఇత్థమన్యోన్యాదాత్మ్య ప్రతిపత్తిరితి గ్రంథకృతాప్యుక్తం -భేదసహిష్ణురభేదస్తాదాత్మ్యమితితల్లక్షణం-ఏవంప్రతిపత్తిర్యదాసాధకస్యభవే త్తదైవనతస్యా బ్రహ్మత్వం ఏవత్వభ్రాంతి రపగచ్ఛతీతి - ఏవంస్థితే - మాయోపాధిజగద్యో నిరిత్యుక్తి రయుక్తా-తెజోబన్నాదివిద్యా ప్రపంచయో నేర్మాయోపాధి కత్వాభావాత్ - నిరుపాధిక ఏవహిసః.

సంసర్గోవా విశిష్టోవావాక్యార్థో నాత్రసమ్మతః - అఖండైకరసత్వేన వాక్యార్థోవిదుషాంమతః॥౭౫॥ అత్రజడవర్గస్య నేతినేతీతి బాధితత్వాదఖండైకర సమేవైకం బ్రహ్మాస్తీతి వాక్యార్థోవిద్వత్స

స్మృత ఇత్యర్థః - ఉక్తంహివాసిష్ఠే - చిదిహాస్తీతి చిన్మాత్రమిదం చిన్మయమేవచచిత్త్వంచిదహమేతేచలోకాశ్చిదితిభావయేతి।

ఏవమష్టమేకూటస్థదీపే.

ఆదిత్యదీపితే కుడ్యే దర్పణాదిత్య దీప్తివత్ - కూటస్థభాసితో దేహోధీస్థజీవేనభాస్యతే॥ ౧॥ అత్రోక్తః కూటస్థశ్చిత్ప్రతిబింబరూపః ప్రత్యగాత్మైవనపరమాత్మా. తేనావిద్యా సమష్ట్యా వ్యష్ట్యా చ ధ్యాభూతో దేహాస్సామాన్యాకారేణ భాసితో భవతి - సఏవజీవః - నతుధీస్థః - కూటస్థోహిశుద్ధరూపేణ మిథ్యాభూతజడదేహఘటాది భాసకోఽభవత్యేవకింతు అవిద్యయాజీవ భావమాపన్నసామాన్యతో ఘటాద్యధ్యాసకర్తాభవతి - తత్రధియస్తదీయాబుద్ధివృత్తయః - ఘటైశ్చిదాభాసైరనువిద్ధాస్సతోవిశేషాంశభాసకాభవంతి - తత్రచిదాభాసేఘూత్పన్న ప్రధ్వంసిషుజీవత్వకథనమసంగతం.

యథా చిదాభాసవిశిష్టానాంత థానేకధియామసౌ - సంధింధియామభావంచభాసయన్ ప్రవివిచ్యతాం॥ ౩॥ అసౌప్రత్యగాత్మాచిదాభాసవిశిష్టానేకధీవృత్త్యుత్పత్తి తన్నాశతత్సంధి తదభావభాసకత్వాన్నిత్యాలుప్తవిజ్ఞానజ్యోతిరేవాయంనోత్పత్త్యాదిమానితిపవివిచ్యతా.

ఘటైకాకారధీస్థాచిద్ఘట మేవావభాసయేత్ - ఘటస్యజ్ఞాతతా బ్రహ్మచైతన్యే నావభాస్యతే॥ ౪॥ అత్రచిదాభాసోఘటమేవస్ఫుటమవభాసయతిరజిత మివమిథ్యాభూతం -ఘటస్యజ్ఞాతతా అను వ్యవసాయరూపాతు - బ్రహ్మచైతన్యేన శుద్ధేనకూటస్థేనావభాస్యత ఇతివక్తవ్యం - నతుబింబభూతేన బ్రహ్మణా - తస్యకూటస్థత్వాభావాత్ - ప్రత్యగాత్మాహికూటకపదేమిథ్యాభూతే అవిద్యాప్రపంచే భ్రాంత్యాతిష్ఠతీతి కూటస్థఉచ్యతే.

పరాగర్థప్రమేయేషు యాఫలత్వేనసమ్మతా - సంవిత్సైవే

ప్రామేయోఽర్థో వేదాంతోక్తి ప్రమాణతః॥ ౧౧॥ ఇతివార్తికకారేణ చిత్సాదృశ్యం వివక్షితం - బ్రహ్మవిత్ఫలయోర్భేదస్సహాస్యాం విశ్రుతోఽయతః॥ ౧౨॥ అత్రపరార్థప్రమేయేషు ఘటపటాదిషు ప్రత్యక్షాది ప్రమాణవిషయేషు సత్సుతత్రఫలత్వేన సమ్మతాసం విదేవవేదాంత ప్రమాణవేద్యం బ్రహ్మేతివార్తికకారవచనం - తస్యతద్గురుశంకరాచార్య వచనానుసారేణ తత్సాదృశ్యం వివక్షితమితిస్వయం త్వాత్పర్యవర్ణనం చిత్రతయాణాం బాదరిమతావలంబిత్వం స్ఫుటయతి - బాదరిమతేహి శ్రుతీనామ నాదరణేనా పార్థక్యనేనచ ప్రత్యక్షాదికమనుసృత్యసమష్టివ్యష్టి జీవపుషు వ్యవస్థాపరిశిష్టయజ్ఞాతం సద్వస్తునిర్గుణం వేదాంతవేద్యంబ్రహ్మేతి - తదేవావిద్యామాయా ఆశ్రయం విషయం చేతి - తత్రమాయాకల్పితౌ విజ్ఞానమయానందమయావేవ జీవేశ్వరావితి - అవిద్యావృత్తిభిరీశ్వరస్సర్వజ్ఞఇతి - అంతఃకరణవృత్తిభిర్జీవః కించిద్జ్ఞ ఇత్యాదికల్పనంభవతి - నతునుపనిషత్సమ్యక్తాత్పర్య నిర్ణయకృతం - బాదరాయణసిద్ధాంతే వేదాంతప్రమేయం బ్రహ్మతు విద్యామాయా రోక్తా విద్యాప్రపంచ బాధాపరిశిష్టం సగుణనిర్గుణోభయరూపం మాయాతీతం గుణాతీతం నిరుపాధికం సచ్చిదానందైక ఘనసాక్షభూతం సాక్షిదైవం సాక్షియజ్ఞంచ పరమార్థసత్యమలౌకిక మద్వితీయం తత్వజ్ఞగమ్యంచభవతి - అతఃప్రత్యక్షాది ఫలత్వేనసంమతాసంవిత్ తత్ తత్స పృశంచనభవతి - క్షణికత్వాన్మి థ్యాభూతత్వాచ్చ.

ఆభాసబ్రహ్మణోదేహాద్బహిర్వ్యద్వేవేచితే - తద్వదాభాసకూటస్థావివిచ్యే తాంవపుష్యపి ౧౭. అత్రబహిస్థితం బ్రహ్మేతి - దేహస్థిత స్తుకూటస్థఇతిచోక్తిరయుక్తా - ప్రత్యగాత్మనపి బ్రహ్మభయత్రస్థితేః సిద్ధాంతేవిభురేవహి ప్రత్యగాత్మా బ్రహ్మతు అలౌకికత్వాదాప్తతత్వాచ్చనబహిః స్థితమితివక్తుముచితం

కథంప్రవిష్టోఽసగశ్చేత్సృష్టిర్వాఽస్య కథంవద - మాయాయికత్వంతయోస్తుల్యంవినాశశ్చసమస్తయోః ॥౩౭॥ ఐతరేయోపనిషదిశా

భ్రాంతరేషుచ. పరమాత్మనస్స్రష్టృత్వం ప్రవేష్టృత్వం చోపదిష్టం తన్న మాయికం - తత్ర మాయాయా అశ్రవణాత్ - తత్సర్వంచి.దేకర సవిద్యాప్రపంచరూపం - తన్న క్రియాసాధ్యం - అసంభవాత్ - కింతు జ్ఞానైకసాధ్యం - ఋతేజ్ఞానాదేరేవ శ్రుతత్వాత్ - అతో౽సంగస్యాపి సంభవతి - తత్ర మాయికత్వవినాశిత్వవర్ణనం భ్రాంతిమాత్రం.

సముత్థాయైష భూతేభ్యస్తాన్యేవాను వినశ్యతి - వినష్టమితి మైత్రేయ్యై యాజ్ఞవల్క్య ఉవాచహి - ॥౩౯॥ అత్ర - ప్రజ్ఞానఘనవన్నైతేభ్యో భూతేభ్యస్సముత్థాయ తాన్యేవాను వినశ్యతి న ప్రేత్యసంజ్ఞాస్తీతి మైత్రేయీబ్రాహ్మణవాక్యే ఉక్తౌ ఉత్థానవినాశౌ ప్రత్యగాత్మనో విశేషవిజ్ఞానవిషయౌ - భూతాని చ స్థూలదేహరూపాణి మిథ్యాభూతాని.

నాహం బ్రహ్మేతి బుధ్యేత స వినాశీతి చేన్న తత్ - సామానాధికరణ్యస్య బాధాయామపి సంభవాత్ ॥ ౪౦॥ అత్ర వార్త్తికకార భ్రాంతికల్ప ను సారేణాభాసస్య జీవత్వమురరీకృత్య - తస్య వినాశినో బ్రహ్మాహమస్మీతి బుద్ధిర్న సంభవతీతి వికల్ప్య మహావాక్యేషు బాధాసామానాధికరణ్యవర్ణనం భ్రాంతిమాత్రం - కూటస్థః ప్రత్యగాత్మా హ్యవిద్యయా హ్యస్య జీవత్వం విద్యయా బ్రహ్మత్వంచ బుధ్యతే.

జగద్భ్రమస్య సర్వస్య యదధిష్ఠానమీరితం - త్రయ్యంతేషు తదత్రస్యాద్బ్రహ్మశబ్దవివక్షితం॥ ౪౧॥ సర్వస్య జగద్భ్రమస్యాధిష్ఠానం సమష్టిప్రత్యక్చైతన్యమేవ - న వేదాంతవేద్యం బ్రహ్మ - తస్య భ్రమాసంభవాత్.

అస్మిన్నిద్రాసి జీవేశౌ చేతనౌ స్వప్నగౌ స్వజేత్ - మహామాయాసృజత్యేతావిత్యాశ్చర్యం కిమత్రతే॥ ౬౩॥ అత్ర గ్రంథకృతాపి - నిద్రాదృష్టాంతేన ప్రత్యగాత్మమాయయా జాగ్రత్కాల్యాం జీవేశకల్పనమస్తీత్యంగీకృతం - పరమాత్మని మాయాయా అసంభవాదశ్రుతత్వాచ్చ.

సర్వజ్ఞత్వాదికం చేశే కల్పయిత్వా ప్రదర్శయేత్ - ధర్మిణం కల్పయంత్యాస్యాః కో భారో ధర్మకల్పనే॥ ౬౮॥ అత్రధర్మధర్మిణాపుభావపి మాయాకల్పితా విత్యుక్త్వాచాయం జాగ్రత్పత్త్య ప్రసిద్ధఏవేశ్వరః నతుర్యకత్త్వాగతస్స్వ తస్సిద్ధశ్చిద్వానః - బ్రహ్మాదయోఽజ్ఞవిదితా నచనామసంతీతి - నదేవః పుండరీకాక్షో నచదేవస్త్రిలోచనః - నదేవో దేహరూపో హీనదేవశ్చిత్తరూపక ఇత్యాదివాసిష్టవచనాత్.

ఏసంనాఉకదీపే - నవమే.

పరమాత్మాద్వయానందః పూర్ణః పూర్వే స్వమాయయా- స్వయమేవజగద్భూత్వా ప్రావిశజ్జీవరూపతః॥ ౧॥ ఏవం ప్రాథమిక విద్యా పంచ సృష్టిప్రతిపాదకశ్రుతిషు సర్వత్రేక్షణ కామనాతప ఆదీనా శ్రవణాన్మాయాయా అశ్రవణాదసంభవాచ్చాత్రోక్తా పరమాత్మ యాచిన్మయీ విమర్శరూపిణీ యోగమాయా - నతులౌకికీమిథా తా.

విష్ణ్వాద్యుత్తమదేహేషు ప్రవిష్టోదేవతాభవత్ - మర్త్యాద్యధమదేహేషుస్థితో భజతిజీవతాం॥ ౨॥ అత్రవిష్ణ్వాదిదేవానాం హిరణ్యగర్భాదిజీవానాంచ విద్యమానఉత్కర్షాఽపకర్షశ్చఉత్తమాధమదేహకృత ఇత్యుక్తిః భ్రాంతిమాత్రం మఠఘటకరకాద్యాకాశా ఇవఅవచ్ఛిన్నా ఈశ్వరాఏవ భవంతిబింబభూతాః - నతేషాం అవిద్యాకామకర్మాదీని కదాచనభవంతి - కింతుసర్వేసర్వజ్ఞాస్సర్వశక్తయశ్చ - జీవాస్తు ప్రతిబింబరూపా ఉపాధ్యుత్కర్షాపకర్షాభ్యా ముత్కృష్టానికృష్టాశ్చ భవంతిఉపాధేః ప్రతిబింబపక్షపాతిత్వాత్ - తేషామెవావిద్యయా సంసారోవిద్యయామోక్షశ్చేతి నిష్కర్షః.

ఇత్థంపంచదశీవిమర్శన మిహాస్థాలీపులాకాయితం
విద్యారణ్యమునిప్రకల్పిత మరధ్వాంతసూర్యాయితం

వేదాంతపంచదశీ విమర్శనం

సిద్ధాంతంపరమంప్రదర్శయదిదం వైయాసికంవైదికం
నిశ్శంకంనిపుణంవిమృశ్యసుధియస్తేనార్థభావేయుర్ధ్రువం

ఇతి శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య శ్రీమత్సదానంద తీర్థశిష్య
శ్రీమద్వ్యాస ప్రసాదాసాదిత తత్త్వనిశ్చయ శ్రీ అద్వైతానంద
తీర్థ విరచితం వేదాంతం పంచదశీవిమర్శనం సమాప్తం.

ఓం తత్సత్.



బెజవాడ వాణీ ముద్రాక్షరశాలయందు బి. కే. స్వామిచే ముద్రించి ప్రకటింపంబడియె.
1917 సం॥రం. మొదటికూర్పు 1000 ప్రతులు.

10124 10124